

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 7, 2013

[Назад](#)[Головна](#)

УДК 336.221+338.24

М. О. Чернишов,
аспірант кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Донецького державного університету управління

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВИХ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМНИЦТВА

М. О. Chernyshova,
graduate student of Department of Management of International Economic Activity
Donetsk State University of Management

RECOMMENDATIONS OVER TAX MECHANISMS IMPROVING OF THE GOVERNMENT MANAGEMENT FOR BUSINESS DEVELOPMENT

У статті надаються рекомендації щодо удосконалення податкових механізмів державного управління розвитком підприємництва.

This article provides recommendations over tax mechanisms improving of the government management for business development.

Ключові слова: *державне регулювання, податкові механізми, стратегія державного управління, загальнодержавні та регіональні програми, мінімізація.*

Keywords: *government regulation, tax arrangements, the strategy of public administration, national and regional programs, shadowing.*

Актуальність проблеми. Державне регулювання суб'єктів підприємницької діяльності набуває особливого значення в ринковій системі господарювання. Стабільний розвиток підприємництва вимагає нових ефективних підходів до пошуку шляхів подолання кризових явищ у цій сфері, удосконалення механізму впливу держави на формування в країні сприятливих умов для його розвитку. Якісний механізм податкового регулювання відіграє важливу роль у створенні умов для ефективного функціонування підприємницького середовища, адже за допомогою податкових важелів забезпечується надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення державних потреб, а також – встановлення оптимальних податків, які стимулювали б розвиток підприємництва.

Сучасний економічний розвиток України та її регіонів великою мірою залежить від стратегії податкової політики. Саме податкова політика визначає характер і мету податкової системи, яка передусім має забезпечити необхідними ресурсами фінансування витрат держави [1, с.115-120].

Стратегічною метою податкової політики є створення умов, які б забезпечили достатній обсяг надходжень платежів до бюджетів усіх рівнів, ефективне функціонування економіки держави, справедливий підхід до оподаткування всіх категорій платників податків, а також створення умов для подальшої інтеграції України у світове співтовариство.

Динамічна орієнтація України на взаємоузгодженість національної та світових тенденцій розвитку підприємництва з кінцевою метою виходу на вищий щабель у міжнародному поділі ринків актуалізує проблематику щодо удосконалення податкових механізмів державного управління та оцінки збалансованості взаємовідносин держави та підприємств в цьому аспекті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд публікацій з питань впливу податкового механізму на підприємницький сектор України свідчить, що означена проблематика є актуальною, її дослідженню присвячені наукові праці відомих вітчизняних вчених: О. Д. Василика, В. Л. Андрущенко, Г. І. Башнянина, В. С. Загорського, Ю. Б. Іванова, О. П. Кириленка, А. І. Крисоватого, І. О. Лютого, В. М. Опаріна, К. В. Павлюка, А. М. Соколовської, В. М. Федосова, С. І. Юрія та інших. Однак сучасна практика податкового регулювання вимагає комплексного дослідження фіскальних відносин, що виникають між державою і суб'єктами підприємницької діяльності, визначення впливу різних податкових механізмів на підприємницьку активність на засадах фіскальної достатності, економічної ефективності, соціальної справедливості. [2, с.240-316].

Проведені дослідження потребують доопрацювання й систематизації з метою удосконалення механізмів державного управління на податковому рівні.

Метою роботи є розробка рекомендацій щодо удосконалення податкових механізмів державного управління розвитком підприємництва

Виклад матеріалу основного дослідження. Сьогодні ефективне функціонування підприємництва залежить від того, наскільки правильно організовано процес формування і використання його фінансових ресурсів механізмом державного регулювання. Ефективний вплив держави на підприємницький сектор сприяє розвитку економіки, соціальної сфери та інших життєво важливих складових суспільного життя. У сучасних умовах господарювання організаційно-правові відносини органів державного управління з суб'єктами підприємництва повинні насамперед базуватись на економічних методах регулювання, до яких належать податкова, фінансова та кредитна політика, правила ціноутворення, митні тарифи, державні замовлення тощо.

Результатом ринкової трансформації української економіки є значні масштаби та різноманітні форми прояву економіки саме в її тіньовому аспекті, що суттєво впливає на економічне зростання. Тіньова економіка відвертає значну масу ресурсів з легального сектора, посилює криміналізацію суспільства, призводить до перерозподілу ВВП на користь окремих груп населення та відтоку капіталу за кордон. Найбільшою загрозою національній економічній безпеці держави є інституціоналізація тіньової економічної діяльності. Результатом чого є колапс легального сектора економіки. У той же час тіньова економіка дозволяє отримати доходи певній частині населення, яка залишилась за межами легального сектора. Тому виникає потреба удосконалення існуючих механізмів державного управління. Першим етапом такого удосконалення можна визначити нову стратегію в управлінні українськими підприємствами [5, с. 324–328].

Схематично стратегію ефективного державного управління українськими підприємствами в сучасних умовах можна визначити так (Схема 1).

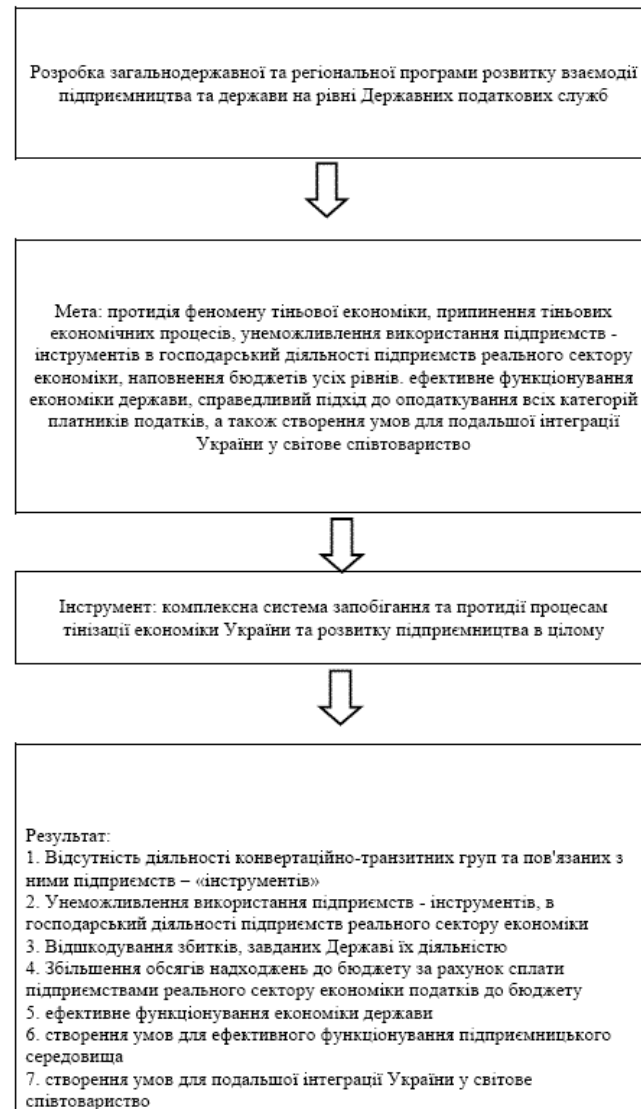

Схема 1. Стратегія ефективного державного управління

Основними цілями удосконалення податкових механізмів державного управління через реалізацію вищевказаної стратегії є такі: зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів; підтримка вітчизняного виробника, зміцнення його позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках; податкове стимулювання не тільки експортоорієнтованих, а й імпортозамінних виробництв; сприяння активізації інвестиційних процесів; забезпечення територіальної справедливості оподаткування; податкове стимулювання галузей соціальної сфери, які забезпечують покращення якості життя населення; зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування та забезпечення їх фінансової самостійності [9, с. 587].

Сьогодні фінансова стабільність регіону забезпечується в умовах неформованості і правового неврегулювання фінансових відносин між державою та регіоном при реалізації загальнодержавної політики розвитку. До основних напрямів державного регулювання у сфері забезпечення фінансової стійкості країни, що повинні бути прописані у загальнодержавній та регіональній програмах потрібно зарахувати:

- участь фінансових ресурсів державного бюджету в забезпеченні потреб регіонів країни;
- фінансову підтримку регіонів (бюджетні дотації, субсидії тощо);
- створення фінансових умов для формування вільних економічних зон у регіонах з потенціалом зростання;
- розміщення державних замовлень на поставку продукції загальнодержавного значення;
- забезпечення умов для залучення вітчизняних інвестицій у слаборозвинуті регіони;
- вирівнювання умов підприємницької діяльності в регіонах;
- забезпечення територіальної справедливості оподаткування з “адресною” підтримкою регіонів, міст і галузей – “локомотивів” їх зростання;
- збільшення податкових надходжень, зокрема надходжень від місцевих податків і зборів;
- підвищення рівня дохідно-витратної збалансованості, забезпечення самодостатності місцевих бюджетів.

Від фінансової стабільності регіонів залежить удосконалення не тільки фінансового простору країни, а й її макроекономічної ситуації в цілому. Якщо незбалансованість фінансових потреб та власних фінансових ресурсів в одному – двох регіонах є закономірною і дає поштовх для перерозподілу ВВП не тільки в галузевому, а й у територіальному аспектах, то наявність у країні багатьох фінансово “несійких” регіонів суттєво деформує її фінансовий простір, не сприяє забезпеченню територіальної справедливості регіонального розвитку та стає загрозою для соціально-політичної стабільності.

Перелік завдань, які покликана вирішувати регіональна податкова політика через розробку загальнодержавних та регіональних програм, можна продовжити, але всі вони є похідними від вищезазначених. Це вдосконалення міжбюджетних відносин, сприяння збалансованості місцевих бюджетів на основі максимального використання податкової бази для задоволення суспільних потреб, підвищення ролі місцевого оподаткування як важливого джерела власних ресурсів регіону, проведення інституційної реформи у податковій службі тощо [10, с. 35–43].

Другим етапом удосконалення податкових механізмів державного управління на території України є необхідність розробити дорожню карту раннього виявлення недопущення формування сумнівної податкової кредиту шляхом автоматизованого критеріально-фільтраційного відбору, що дозволить поділяти адміністративно-територіальні одиниці на групи:

- а) із великою кількістю суб'єктів господарювання ризикової категорії та значною сумою сформованого ними податкового кредиту;
- б) з середньою кількістю суб'єктів господарювання ризикової категорії та сумою сформованого ними податкового кредиту;
- в) з незначною кількістю суб'єктів господарювання ризикової категорії та сумою сформованого ними податкового кредиту

Карта тіньового сектору економіки дозволяє:

1. Визначити найбільш вразливі зони для посиленого контролю з боку державних органів;
2. Відслідкувати міграцію підприємств та фізичних осіб віднесених до ризикової та потенційно ризикової(тіньової) категорії;

сумнівного податкового кредиту шляхом автоматизованого критеріально-фільтраційного відбору по п'яти окремих категоріях.

Проведене дослідження дозволило зробити висновок, що основні завдання ефективного адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності з боку держави полягають у використанні всіх головних механізмів (правових, організаційних, економічних), серед яких першочерговими мають бути:

відкритість формування державної політики щодо підтримки та розвитку підприємництва шляхом узгодження інтересів усіх зацікавлених сторін, використання механізмів зворотного зв'язку;

гнучкість системи пріоритетів і різноманітність форм державної підтримки національного підприємництва;

координація діяльності і чітке розмежування повноважень і відповідальності органів державної влади, які безпосередньо займаються питаннями підтримки та розвитку національного підприємництва на державному, регіональному та місцевому рівнях;

узгодженість і несуперечливість заходів щодо підтримки та розвитку підприємницької діяльності;

організація систематичних наукових досліджень та ефективної пропагандистської кампанії, спрямованих на стимулювання підприємницької діяльності в Україні

Стратегічною метою удосконалення податкових механізмів державного управління є створення в Україні стабільної податкової системи, яка забезпечила б достатній обсяг надходжень платежів до бюджетів усіх рівнів, ефективне функціонування економіки держави, справедливий підхід до оподаткування всіх категорій платників податків, а також створення умов для подальшої інтеграції України у світове співтовариство. Практика державної розбудови і завдання щодо подальшого поглиблення ринкових трансформацій у країні вимагають створення цілісної та послідовної концепції реформування податкової політики на основі її децентралізації. Це зумовлює необхідність обґрунтування загальної стратегії розвитку податкової політики, спрямованої на посилення її фінансово-регулювальних функцій та розподіл між державою і регіонами зобов'язань щодо механізмів формування та реалізації оподаткування.

Список використаних джерел.

1. Чистов С. М. Державне регулювання економіки : [навч. посібник] / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. – К. : КНЕУ, 2000. – 316 с.
2. Бажал Ю. Економічний розвиток і державна політики : [навч. посіб.] / Ю. Бажал, О. Мертенс, О. Кілієвич та ін.; за ред. Ю. Єханурова, І. Розпутенка. – К. : УАДУ, 2001. – 480 с.
3. Бурденко І. М. Податкова система як інструмент інноваційно-інвестиційного розвитку України / І. М. Бурденко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 3(81). – С. 151–159.
4. Постанова Верховної Ради України “Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України” від 13.07.1999 р. № 916-XIV [Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=916-14>.
5. Хандюк І. М. Роль пільгового оподаткування у стимулюванні інноваційних процесів в Україні / І. М. Хандюк // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2007. – № 606. – С. 324–328.
6. Федоренко В. Г. Інвестознавство : [підручник] / В. Г. Федоренко. – 3-тє вид., допов. – К. : МАУП, 2004. – 480 с.
7. European charter for small enterprises [Electronic resource] // Access mode : <http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/n26002.htm>.
8. 2. U.S. Small business administration [Electronic resource] // Access mode : <http://www.sba.gov/regulations/sbaact/sbaact.pdf>.
9. Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Сможенко. – К. : Знання, 2000. – С. 587.
10. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні / А. М. Соколовська // Розбудова держави. – 1998. – № 9/10. – С. 35–43.
11. Соколовська А. М. Податкова система України: теорія та практика становлення / А. М. Соколовська. – К. : НДФІ, 2001. – 372 с.
12. Шабліста Л. М. Податкова політика у трансформаційний період / Л. М. Шабліста // Актуальні проблеми економіки. – 2001. – № 3–4. – С. 26–33.
13. Юрій С. І. Бюджетна система України : навч. посіб. / С. І. Юрій, Й. М. Бескид. – К. : НІОС, 2000. – 396 с.
14. Musgrave R.A. Die Öffentliche Finanzen in Theorie und Praxis / R.A. Musgrave, P.B. Musgrave, L. Kullmer. – Tübingen. Mohr, 1978. – Bd. 3. – 267 s.

References.

1. CHistov S. M. Derzhavne reguluvannya ekonomiki : [navch. posibnik] / S. M. CHistov, A. E. Nikiforov, T. F. Cucenko ta in. – K. : KNEU, 2000. – 316 s.
2. Bazhal YU. Ekonomichnii rozvitok i derzhavna politiki : [navch. posib.] / YU. Bazhal, O. Mertens, O. Kilievich ta in.; za. red. YU. Exanurova, I. Rozputenka. – K. : UADU, 2001. – 480 s.
3. Burdenko I. M. Podatkova sistema yak instrument innovaciino-investiciinogo rozvitku Ukraini / I. M. Burdenko // Aktual'ni problemi ekonomiki. – 2008. – № 3(81). – S. 151–159.
4. Postanova Verxovnoi Radi Ukraini “Konceptiya naukovo-texnologichnogo ta innovaciinogo rozvitku Ukraini” vid 13.07.1999 r. № 916-XIV [Elektronnii resur – Rezhim dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=916-14>.
5. Xandyuk I. M. Rol' pil'govogo opodatkuvannya u stimulyuvanni innovaciih procesiv v Ukraini / I. M. Xandyuk // Visnik Nacional'nogo universitetu "L'vivs'ka politexnika". Menedzhment ta pidpriemnicтво v Ukraini: etapi stanovlennya i problemi rozvitku. – 2007. – № 606. – S. 324–328.
6. Fedorenko V. G. Investoznavstvo : [pidruchnik] / V. G. Fedorenko. – 3-te vid., dopov. – K. : MAUP, 2004. – 480 s.
7. European charter for small enterprises [Electronic resource] // Access mode : <http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/n26002.htm>.
8. 2. U.S. Small business administration [Electronic resource] // Access mode : <http://www.sba.gov/regulations/sbaact/sbaact.pdf>.
9. Zagorodnii A.G. Finansovii slovnik / A.G. Zagorodnii, G.L. Voznyuk, T.S. Smovzhenko. – K. : Znannya, 2000. – S. 587.
10. Sokolovs'ka A.M. Podatkova politika v Ukraini / A.M. Sokolovs'ka // Rozbudova derzhavi. – 1998. – № 9/10. – S. 35–43.
11. Sokolovs'ka A.M. Podatkova sistema Ukraini: teoriya ta praktika stanovlennya / A.M. Sokolovs'ka. – K. : NDFI, 2001. – 372 s.
12. SHablista L.M. Podatkova politika u transformaciihii period / L.M. SHablista // Aktual'ni problemi ekonomiki. – 2001. – № 3–4. – S. 26–33.
13. YUrii S.I. Byudzhetna sistema Ukraini : navch. posib. / S.I. YUrii, J.M. Beskid. – K. : NIOS, 2000. – 396 s.
14. Musgrave R.A. Die Öffentliche Finanzen in Theorie und Praxis / R.A. Musgrave, P.B. Musgrave, L. Kullmer. – Tübingen. Mohr, 1978. – Bd. 3. – 267 s.

Стаття надійшла до редакції 30.06.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"